

Kultur

Debutanter myldrer frem

30. aug 2007 08:44 Efterårets bogsæson er kun lige begyndt, men en række danske debutanter har allerede nu meldt deres ankomst på den litterære scene. Vi anmelder her debutbøger fra **Henriette Rostrup, Mads Nørskov Rasmussen, Peter Alsted og Allan Milter Jakobsen**

Ungdom i provinsen

Af Anders Juhl Rasmussen

De år i ungdommen, hvor man for første gang mærker ængstelsen og beruselsen ved at gøre noget på egen hånd, er en tid omgærdet af megen fascination. Det er denne periode i livet, Mads Nørskov Rasmussen forsøger at give individualitet og sprogligt udtryk i sin ungdomsroman "Mono".

I modsætning til stereo betyder mono, at noget er enkelt. I det her tilfælde gælder det såvel sproget, handlingsmønstret og problematikken som romanens figurer. Enkeltheden er både romanens styrke og svaghed. Den henvender sig bredt til unge mennesker, der gerne vil blive klogere på sig selv, og voksne, der gerne vil forstå unge mennesker. Nogen nyklassiker på linje med Klaus Rifbjergs debutroman "Den kroniske uskyld" (1958), bliver den dog næppe. Dertil er psykologien alt for simpel og let gennemskuelig. Et væsentligt nyt billede af tidens ungdom giver romanen ikke.

Med et ordspil på titlen kunne man kalde romanen monoton, men det ville ikke yde dens sproglige kvaliteter fuld retfærdighed. Mads Nørskov Rasmussen har nemlig en fortrinlig evne til at aflytte det rå og uskønne hverdagsprog, unge mennesker taler. Indimellem må man tage sig selv i at grine højlydt over gengivelsen af det bevidst naive talesprog med alle dets eder og kraftudtryk. Bryder man sig ikke om at høre udtryk som "gamle mennesker er sgu rimelig fucked up", skal man holde sig langt væk.

Omslaget til ”Mono” er fikst designet som et gammeldags kassettebånd med en a- og en b-side på bogens for- og bagside. Ideen er ført videre, så kapitlerne tilmed har engelske navne, som var de rock- eller punktsange på et musikalbum. Den omhu, forlaget har lagt i det grafiske arbejde, savnes til gengæld i korrekturlæsningen.

Romanen foregår på Sydfyn, og hovedpersonen er en sekstenårig skoledreng med den bibelske navne kombination Jakob Isaksen. Jakob holder allermest af at læse tegneserier på sit værelse og har efterhånden fået nok af forældrenes strenge opdragelsesmetoder. Efter et par voldsomme sammenstød med faderen, besluttet det, at Jakob skal på efterskole. Her møder han den langlemmede Ivan med efternavnet Pedersen, der læser tegneserier og fortæller løgnehistorier til lærerne. Romanen skildrer, hvordan Jakob og Ivan knytter et tæt venskab hen over en lille forskel i erfaringer med voksenlivet. Ivan er hele tiden et skridt foran Jakob takket være Ivans storebror, der bor i København, og som er to skridt foran dem begge.

Med romanen ”Mono” har Mads Nørskov Rasmussen tegnet et portræt af ungdommens brydningstid, dens sorger og glæder, som de fleste fra provinsområderne i Danmark vil kunne genkende.

*Mads Nørskov Rasmussen: Mono. 255 sider. 250 kroner. Forlaget Ries.

kultur@kristeligt-dagblad.dk

Peter Alsted. – Foto: Husets Forlag.

Faderopgør uden befrielse

Af Ide Hejlskov

”Sorte scener” begynder stilistisk flot i et eksistentielt nulpunkt, som romanen også ender med; begyndelsen forudgriber slutningen. Peter Alsted har formodentlig komponeret romanen sådan for at skabe spænding – man spørger sig selv, hvorfor den ene af de tre hovedpersoner ligger i et uudgrundeligt mørke og ikke kan bevæge sig? – men romanen foretager også en cirkelbevægelse.

Alle elementerne, det vil sige de tre drenges liv, indordnes under slutningen, og cirklen lægger op til en symbolsk-psykologisk forståelse af drengenes samspil og kamp. Det handler om filmvirkelighed og en far.

Jakob, Johan og Levi fascineres af film og især af den lille biograf, Staniland, som er drevet af filosofiske Franquin og hans hustru, Ella. Jakob får efter gymnasiet arbejde i Staniland. Dette er meget mod hans stejle fars vilje, så Jakob tvinges til at flytte hjemmefra med det samme, kan man roligt sige. Jakobs lillebror, Johan, er den anden hovedperson i romanen. Han kvases næsten af faren, der efter at Jakob er forsvundet, lægger sin kontrollerende hånd på ham. Johan oplever dog et lyspunkt i sin fascination af kantinepigen. Den tredje og udslagsgivende person er Levi, som vil kaldes Ni, fordi han på meget dramatisk vis har mistet en af sine tæer i svømmehallen.

Plottet i romanen er enkelt og spinkelt, men det gør ikke noget. For den mærkeligt uvirkelige stemning, Johans skrøbelige følsomhed og Levis oplevelse af svømmehallen og omverdenens mylder i al almindelighed sætter sine tænder i læseren. Skildringen i svømmehallen er nærmest euforiserende i sin skarphed, mens biografens skinverden bliver et velgørende, men falsk alternativ.

Da handlingen mod slut tager en fuldstændig hæsblæsende retning, rives man med, selvom det på et realistisk plan ikke virker helt troværdigt. Man sluger det som læser, fordi filmvirkeligheden kollapser, og Jakob og Johans problemer med faren fungerer som den underliggende, psykologiske virkelighed, der tvinger handlingen og deres psyker op i et voldsomt tempo. Læseren har fået deres vrede i blodet og kan derfor sagtens følge rytmen.

Den vrede, de føler mod faren, bliver vendt indad eller projiceres over på den tredje figur, Levi, der som romanen selv gør opmærksom på, kan være anagram for både Live og Evil. Liv og ondskab skal der til for at befri dem fra faren. Samtidig er den dystre slutning udtryk for, at de ingen befrielse finder. Faren og fortællingens cirkelbevægelse fastlåser de to brødre i ingenmandsland.

”Sorte scener” er intenst og skarpt skåret hele vejen, og det varsler godt for Peter Alsteds næste bøger.

*Peter Alsted: Sorte scener. 184 sider. 199 kr. Husets Forlag.

kultur@kristeligt-dagblad.dk

Allan Milter Jakobsen. – Foto: People's Press.

Satire over parcelhuslivet

Af Anders Juhl Rasmussen

Omslaget til Allan Milter Jakobsens debutroman "Mand i parcelhus" ligner mere en filmlakat end et bogomslag. Med det hvide let krusede lagen, der fortøner sig i baggrunden, og den spøgelsesagtige belysning i parcelhuset slås stemningen an. Det er uhyggeligt, det der foregår inde hos naboen, hvis man ellers går med på fiktionen. Romanen har dog meget få litterære kvaliteter, sproget er nødtørftigt med korte, helt enkle sætningskonstruktioner, og de dramatiske scener virker enten overdrevne eller uforberedte.

Romanens miljø er et unavngivet parcelhuskvarter i Danmark, hvor Michael bor i et nyere parcelhus med sin kone og datter. Konen og datterens navne forbliver skjulte romanen igennem, personerne omtales konsekvent "kone" og "datter", hvad der i nogle situationer virker temmelig kunstigt. Forfatterens hensigt må være at give læseren et indtryk af, at denne familie er prototypisk. Det kunne være hvem som helst.

Som alle andre passer familien sig selv uden at involvere sig i, hvad naboerne foretager sig, indtil den dag hvor Michael ved et tilfælde opdager, at naboen slår sin kone. Fra da af bliver han nærmest besat af at overvåge nabofamiliens gøren og laden. Han køber ligefrem en kikkert og står op om natten eller lægger sig syg for at lure på dem, især nabokonen. Ikke så meget af ærlig bekymring for nabokonens velbefindende som af pervers trang til at beskue andre menneskers liv. Michael bliver med andre ord voyeur uden at være bevidst herom.

Samtidig begynder Michaels kone også at interessere sig for nabokonen, men af helt andre grunde. Hun har opdaget, at nabokonens store bryster er kunstige og overvejer i ramme alvor, om det kunne hjælpe på deres halvdårlige sexliv, hvis hun også fik lavet sine bryster større. Direkte adspurgt afslører nabokonen, at hun har fået dem i fødselsdagsgave af sin mand, og at de har kostet 29.000 kroner. Dette og andre udsagn er vist nok Allan Milter Jakobsens satire over den hovedløse materialisme i danske parcelhuskvarterer, men det virker nu mere plat end morsomt.

Hvad der i begyndelsen var en intern konflikt hos naboen udarter sig langsomt til at blive en konflikt mellem Michael og naboen. Romanen udvikler sig hen imod et dramatisk højdepunkt, hvor Michael indtager hovedrollen, hvorefter den fredfyldte ro atter sænker sig over den lille familie i parcelhuskvarteret.

"Mand i parcelhus" er en spændingsroman, som aldrig bliver rigtig spændende.

*Allan Milter Jakobsen. Mand i parcelhus. 237 sider. 199 kroner. People's Press.

kultur@kristeligt-dagblad.dk

Henriette Rostrup. – Foto: Bazar Forlag.

Grumme historier

Af Anders Juhl Rasmussen

På forsiden af Henriette Rostrups novellesamling har forlaget Bazar afbildet et gespenst med næb og øje under titlen "Afkom". Det ser slet ikke indbydende ud, men passer fortræffeligt til stemningen i novellerne, som er mærket af alskens gru og uhygge.

Samlingen består af ti korte, realistiske noveller med et tematisk knudepunkt i menneskelig forarmelse. Fortællerpositionen skifter fra tredje person til første person, og læseren bliver skiftevis konfronteret med forbrydelserne indefra som deltager og udefra som iagttager. To fortællestrategier træder tydeligt frem, den ene er den overraskende vending i fortællingen mod et dramatisk punkt, den anden er den tvetydige beskrivelse af et fænomen. I novellen "Under puden" er den tvetydige beskrivelse af, hvad der enten er politibetjentens revolver eller kønsorgan selve omdrejningspunktet.

Titelnovellen "Afkom" er næppe den mest interessante, og hvorfor den skulle være titelnovelle står uklart. Den handler om en yngre kvinde, der i et misforstået forsøg på at redde et par dueæg kommer til at slå dem ihjel.

Mere interessant er den første novelle i samlingen med titlen "Grusomme historier om børn". Den er fortalt af en kvinde, som er sygeligt optaget af at høre og læse historier om børneulykker. Efterhånden erfarer læseren, at hun er indlagt på psykiatrisk afdeling et sted i København. Grunden er, at hun har slået en mand ihjel. Hvad de nærmere detaljer angår, kan hun ikke huske dem længere, og læseren kan derfor ikke vide, hvordan det præcis hænger sammen. Muligvis er manden hendes ægtemand, der ved en frygtelig ulykke bakkede ind i og knuste deres søn. En tredje fortællestrategi, som Henriette Rostrup benytter, er altså sløringen af hændelsernes sammenhæng.

Hendes novellesamling bærer præg af et stærkt engagement i moderne menneskers psykiske problemer. Hun har nok hentet en del af stoffet fra sit eget liv, men novellerne er på ingen måde selvcentrerede. En af novellerne med titlen "Selvmord i Skandinavien" citerer tre gange fra selvmordsforskningen i Skandinavien og gennemspiller derefter tre små uhyggelige situationer.

Det er for så vidt ikke nogen dårlig idé at ville skildre den mørke side i mennesket. Men Henriette Rostrups noveller savner den sproglige intensitet og sanselighed, der kan give læseren en følelse af

katarsis. Med et sprog præget af floskler og uden en forløsende humor bliver disse grumme historier til et sandt mareridt for læseren. Det stærke engagement bliver ikke forvandlet til kunstnerisk skabelse. Og som læser forlader man novellesamlingen nedtrykt og udpint.

*Henriette Rostrup: Afkom. 154 sider. 199 kroner. Bazar Forlag.